

III Gala wręczenia nagród dla archiwistów województwa wielkopolskiego, Poznań, 25 września 2020 r.

W 2020 r. po raz trzeci rozdano nagrody dla archiwistów województwa wielkopolskiego. Organizatorem przedsięwzięcia jest wojewoda we współpracy z Instytutem Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu, Archiwum Państwowym w Poznaniu i Archiwum Archidiecezjalnym w Poznaniu. Patronem nagrody jest zasłużony archiwista i historyk, wieloletni pracownik naukowy i dydaktyczny UAM w Poznaniu, nauczyciel kilku pokoleń archiwistów oraz dyrektor poznańskiego archiwum prof. Stanisław Nawrocki.

Zgodnie z regulaminem nagrody, celem wyróżnienia „jest uhonorowanie archiwistów za wybitne osiągnięcia w pracy na terenie województwa wielkopolskiego – za całokształt zasług na polu zawodowym, za dorobek naukowy w dziedzinie archiwistyki i archiwoznawstwa, za dokonania organizacyjne torujące drogę rozwojowi archiwów”. Nagroda ma charakter pieniężny, a laureaci otrzymują również pamiątkową tablicę. Archiwiści są nagradzani w trzech kategoriach: 1) nagroda główna; 2) nagrody dla młodych archiwistów do 35. roku życia; 3) nagroda za całokształt dorobku archiwalnego.

Członkowie Kapituły nagrody zebrali się 26 listopada 2019 r. w Archiwum Państwowym w Poznaniu, aby podsumować ubiegłoroczną edycję. Prof. Irena Mamczak-Gadkowska, kończąc roczną kadencję przewodniczącej Kapituły, podziękowała członkom zespołu za dotychczasową pracę. Nową przewodniczącą jednogłośnie wybrano dr Elżbietę Olender – dyrektor Archiwum Państwowego w Lesznie. Podjęto również decyzję o ogłoszeniu III edycji nagrody. Komunikat w tej sprawie ukazał się na stronie internetowej fundatora – Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu, następnie na stronach internetowych oraz w mediach społecznościowych środowiska archiwalnego.

22 stycznia 2020 r. w siedzibie Instytutu Pamięci Narodowej Oddział w Poznaniu odbyło się posiedzenie Kapituły Nagród im. prof. Stanisława Nawrockiego dla archiwistów województwa wielkopolskiego. Na podstawie złożonych wniosków o uhonorowanie archiwistów za wybitne osiągnięcia w pracy zawodowej Kapituła nominowała do nagrody głównej prof. UAM dr hab. Magdalenę Binią-Szkopek (Wydział Historii UAM, Biblioteka Kórnicka PAN), do nagrody dla młodego archiwisty dr Zuzannę Jańskowską-Józefiak (Wydział Historii UAM), do nagrody za całokształt dorobku Aleksandrę Cylkę-Lewandowską (Wielkopolski Urząd Wojewódzki w Poznaniu). Ponadto Kapituła wystąpiła do Wojewody Wielkopolskiego z wnioskiem o wyróżnienie: Zofii Wojciechowskiej (Archiwum Państwowe w Poznaniu) oraz Stefana Olejniczaka (Archiwum Państwowe w Poznaniu). Uroczystość wręczenia nagród miała się odbyć 5 czerwca br. z okazji obcho-

Fot. ze zbiorów Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu

dów Międzynarodowego Dnia Archiwów, jednak z powodu sytuacji epidemiologicznej została odwołana, z zapowiedzią, że nagrody zostaną wręczone w późniejszym terminie. Natomiast Wojewoda Wielkopolski Łukasz Mikołajczyk poprzez media społecznościowe wystosował list z życzeniami skierowanymi dla środowiska archiwistów, w którym zazaczył, że praca archiwistów „w znaczący sposób przyczynia się do zwiększenia świadomości historycznej Wielkopolan, ale ma też duże znaczenie dla szybkiego udostępniania i przetwarzania informacji, wykorzystywanych między innymi w e-administracji”.

Ostatecznie uroczystość wręczenia nagród odbyła się 25 września 2020 r. w Sali Herbowej Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu. Spotkanie przedstawicieli środowiska archiwalnego oraz osób nagrodzonych odbyło się w związku z przypadającym 30 września Dniem Archiwisty. Jest to święto ustanowione przez dr. Pawła Pietrzyka, Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, z okazji przypadającego w tym dniu patrona archiwistów – św. Hieronima ze Strydonu.

Uroczystość poprzedziło złożenie przez wojewodę Łukasza Mikołajczyka okolicznościowych życzeń obecnym na spotkaniu: prof. dr. hab. Tomaszowi Jasińskiemu – dyrektorowi Biblioteki Kórnickiej PAN, oraz dr. hab. Rafałowi Reczkowi – dyrektorowi IPN Oddział w Poznaniu, którzy w tym dniu obcho-

Fot. ze zbiorów Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Poznaniu

dzili swoje urodziny. Następnie fundator złożył życzenia wszystkim nagrodzonym i wyróżnionym. Po odczytaniu przez sekretarza Kapituły dorobku naukowego i zawodowego wszystkich laureatów nastąpiło wręczenie pamiątkowych tablic. W imieniu nieobecnej Zofii Wojciechowskiej grawerowany dyplom odebrał Stefan Olejniczak.

W imieniu nagrodzonych głos zabrała prof. UAM Magdalena Biniąś-Szkopek. Dziękując za docenienie pracy środowiska archiwalnego, opowiedziała na przykładach, że archiwa i archiwiści są obecni nie tylko w codziennej pracy instytucji naukowych, kulturalnych czy w urzędach, ale występują również w kulturze popularnej.

Uroczystości uświetniła okolicznościowa wystawa, którą przygotowała Aleksandra Cyłka-Lewandowska, kierownik Archiwum Oddziału Archiwum Zakładowego Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego. Przedstawione na wystawie dokumenty pochodziły z początku działalności Urzędu Wojewódzkiego Poznańskiego po zakończeniu II wojny światowej. Wówczas w jego strukturze znalazło się Kuratorium Okręgu Szkolnego Poznańskiego. Z tego zespołu pochodziły materiały dotyczące zasłużonych nauczycieli wielkopolskich szkół, m.in.: Konstancji Swinarskiej – współzałożycielki Państwowej Uczelni Żeńskiej im. Dąbrowki w Poznaniu oraz pierwszej dyrektorki Państwowego Gimnazjum i Liceum Żeńskiego im. Klaudyny

Wystawa towarzysząca III Gali wręczenia Nagród dla archiwistów województwa wielkopolskiego. Fot. Aleksandra Cyłka-Lewandowska

Potockiej w Poznaniu; Gustawa Fibigera – wnuka założyciela kaliskiej Fabryki Fortepianów i Pianin, inicjatora powstania Technikum Budowy Fortepianów w Kaliszu; Stanisława Tolpy – nauczyciela oraz znanego profesora Uniwersytetu Wrocławskiego. Szczegółowa informacja o wystawie została zamieszczona w wewnętrznym e-informatorze WUW nr 5(24), IX-X 2020.

Po części oficjalnej uczestnicy spotkania zwiedzili wystawę, w kularach wymienili się doświadczeniami oraz wykonali pamiątkowe zdjęcie.

Nagroda główna

Prof. UAM dr hab. Magdalena Biniś-Szkopek ukończyła studia doktorskie przy Zakładzie Archiwistyki Wydziału Historii UAM w Poznaniu pod kierunkiem naukowym prof. dr. hab. Józefa Dobosza. Od 2010 r. prowadzi zajęcia dla studentów archiwistyki UAM, m.in. z zakresu: rozwoju form kancelaryjnych, informacji naukowej, informacji archiwalnej, archiwów w nowoczesnym społeczeństwie, paleografii łacińskiej. Prowadzi również seminarium licencjackie i magisterskie. Od 2008 r. zatrudniona jest w Bibliotece Kórnickiej PAN. Przez pięć lat pracowała jako kierownik Działu Udostępniania i Informacji Naukowej, a od 2010 r. również jako specjalistka do spraw promocji i rozwoju naukowego tej instytucji. Magdalena Biniś-

-Szkopek jest wszechstronnie zaangażowana w rozwój polskiej archiwistyki – zarówno na polu naukowym, dydaktycznym, jak i organizacyjnym.

Od lat jako historyk pracuje na materiałach archiwalnych – średniowiecznych rękopisach i nowszych, dziewiętnastowiecznych. Jest autorką monografii opartej w pełni na księgach konsystorskich z XV w. zgromadzonych w Archiwum Archidiecezjalnym w Poznaniu. Pracowała również w zespole zajmującym się przygotowaniem wspomnień twórców BK. Jest autorką kilkudziesięciu artykułów naukowych z zakresu archiwistyki i historii, gdzie w dużym stopniu interesują ją proces kształcenia archiwistów i funkcjonowanie archiwistyki cyfrowej oraz archiwów w instytucjach kultury. Jest też współautorką skryptu do nauki paleografii łacińskiej dla studentów archiwistyki oraz autorką pierwszego polskiego programu do nauki tej nauki pomocniczej historii (dostęp: <http://paleografia.home.amu.edu.pl/>).

W roku 2014 była wiodącą wykonawczynią w projekcie Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego: *Opracowanie i konserwacja zbiorów Archiwum Archidiecezji Poznańskiej: księgi konsystorza poznańskiego (1403–1420)*. W latach 2017–2019 pracowała jako specjalista ds. promocji w programie unijnym *Cyfrowe udostępnienie zasobów Polskiej Akademii Nauk – Biblioteki Kórnickiej*. W latach 2011–2013 ze strony PAN Biblioteki Kórnickiej koordynowała projekt *Najcenniejsze klejnoty kultury – spotkania kórnickie*, który był współfinansowany z Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego na lata 2007–2013. W latach 2013–2018 prowadziła cotygodniową, popularnonaukową audycję w radiu „Emaus”. Od roku 2013 współpracuje przy organizacji Festiwalu Nauki i Sztuki w Poznaniu oraz uczestniczy w organizacji corocznej imprezy o nazwie *Kórnickie Dni Nauki*. W latach 2017–2019 koordynowała projekt dofinansowany przez Urząd Wojewódzki w programie *Niepodległa* oraz przez Fundację Zakłady Kórnickie związany ze stworzeniem gry komputerowej *Ku zwycięstwu*, promującej wydarzenia związane z powstaniem wielkopolskim oraz odzyskaniem przez Polskę niepodległości.

Nagroda dla młodego archiwisty

Dr Zuzanna Jaśkowska-Józefiak jest absolwentką kierunku historia, specjalność archiwistyka i zarządzanie dokumentacją, na UAM w Poznaniu (2011). W roku akademickim 2009/2010, w ramach wymiany Socrates-Erasmus, podjęła studia na Uniwersytecie w Saragossie, podczas których odbyła półroczną praktykę w Archiwum Centralnym tamtejszego Uniwersytetu. Owocem badań była jej praca magisterska pt. *Archiwa Uniwersytetu w Saragossie: organizacja, zasób, działalność* (2011), która uzyskała II miejsce w konkursie na najlepszą pracę magisterską z zakresu archiwistyki, organizowanym przez Stowarzyszenie Archiwistów Polskich Oddział w Poznaniu (2012). Badania kontynuowała na studiach doktoranckich (2011–2015), rozszerzając je o wybrane archiwa uniwersytetów hiszpańskich, co umożliwiło przyznanie kolej-

nego stypendium programu Socrates-Erasmus (2012) oraz odbyte w kolejnych latach kwerendy. Tytuł doktora nauk humanistycznych w zakresie historii uzyskała w 2015 r. na podstawie rozprawy *Archiwa Uniwersytetów w Hiszpanii: organizacja, zasób, działalność*, napisanej pod kierunkiem prof. UAM dr hab. Ireny Mamczak-Gadkowskiej. Praca ukazała się drukiem w 2019 r. Laureatka jest autorką kilkunastu artykułów z zakresu archiwistyki i międzynarodowej współpracy archiwalnej.

Pracując na stanowisku adiunkta, prowadzi zajęcia ze studentami archiwistyki m.in. z podstaw archiwistyki, metodyki opracowania dokumentacji współczesnej, archiwów zagranicznych i międzynarodowej współpracy archiwalnej oraz edukacji, popularyzacji i PR w archiwach. Była główną organizatorką XVIII Ogólnopolskiego Zjazdu Studentów Archiwistyki (2016), a także brała udział w corocznych ogólnopolskich konferencjach inicjowanych przez Zakład Archiwistyki we współpracy ze Stowarzyszeniem Archiwistów Polskich Oddział w Poznaniu. Pełni funkcję opiekuna Sekcji Archiwalnej Studenckiego Koła Naukowego Historyków im. G. Labudy oraz Studenckiego Koła Archiwistów Sekcji Edukacji Archiwalnej SAP. Organizuje dla studentów wykłady otwarte z udziałem wybitnych archiwistów polskich i zagranicznych oraz wycieczki do instytucji archiwalnych i naukowych na terenie całego kraju. Od 2008 r. jest członkiem SAP, a od 2017 r. członkiem zarządu Sekcji Edukacji Archiwalnej SAP, pełni funkcję sekretarza redakcji „Przeglądu Archiwalno-Historycznego”.

Nagroda za całokształt dorobku archiwalnego

Aleksandra Cylka-Lewandowska jest absolwentką historii o specjalności archiwalnej na UAM w Poznaniu. Ukończyła studia podyplomowe na Wydziale Prawa i Administracji UAM w Poznaniu.

Pracę magisterską przygotowaną pod kierunkiem prof. Stanisława Nawrockiego obroniła w Zakładzie Archiwistyki w 1998 r. Rozprawa *Życie powojennego Gorzowa Wielkopolskiego w świetle prasy, dokumentów i wspomnień 1945–1946* została doceniona przez środowisko regionalistów gorzowskich, czego efektem było opublikowanie jej obszernej części w „Nadwarciańskim Roczniku Historyczno-Archiwalnym”. Podjęła pracę w Archiwum Państwowym w Szczecinie Oddział w Gorzowie na stanowisku archiwisty.

Zajmowała się badaniami regionalnymi, które zaowocowały dalszymi publikacjami. Jest współautorką przewodnika po gorzowskim zasobie archiwalnym.

W 2001 r. podjęła pracę w archiwum zakładowym Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego, od 2009 r. na stanowisku kierownika Archiwum Zakładowego. Dzięki jej inicjatywie i zaangażowaniu niemal wszystkie pomieszczenia magazynowe, także w delegaturach Kaliszu, Koninie i Pile, w których łącznie przechowywanych jest ok. 11 km bieżących akt, zosta-

ły przystosowane do współczesnych wymogów. Wyposażono je w wygodne, przesuwne regały, ułatwiające pracę oraz rozmieszczenie zasobu, a poza tym pomieszczenia dostosowano do przepisów przeciwpożarowych i zaopatrzone w systemy antywłamaniowe.

Swoją wiedzę dzieli się z pracownikami urzędu. Od 2011 r. pełni funkcję koordynatorki czynności kancelaryjnych w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu. Od 2012 r. jest trenerką wewnętrzną dla pracowników będących w służbie przygotowawczej w służbie cywilnej, w zakresie przestrzegania instrukcji kancelaryjnej, instrukcji archiwalnej jednolitego rzeczowego wykazu akt oraz zasad archiwizacji dokumentów.

Bierze udział w kształceniu kolejnych pokoleń archiwistów, sprawując opiekę nad studentami, uczniami i stażystami odbywającymi praktyki studenckie w Wielkopolskim Urzędzie Wojewódzkim w Poznaniu.

Angażuje się z życie społecznie środowiska archiwalnego. Od 2001 r. jest członkiem Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. Za swoją pracę została odznaczona brązowym medalem za długoletnią służbę (2015).

Osoby wyróżnione

Zofia Wojciechowska, z domu Buczkowska, ukończyła historię ze specjalnością archiwalną na Wydziale Historycznym UAM w Poznaniu. Pracę magisterską pt. *Archiwum podworskie Turnów z Objezierza* napisała w Zakładzie Archiwistyki UAM pod kierunkiem doc. dr Ireny Radtke. W 1982 r. została zatrudniona w Archiwum Państwowym w Poznaniu na stanowisku archiwistki. Od 2006 r. pracuje na stanowisku starszej kustosz. W 1985 r. ukończyła roczny podyplomowy kurs edytorstwa źródeł historycznych na UMK w Toruniu. W 1987 r. uczestniczyła w trzymiesięcznym stażu archiwalnym w Archiwum Narodowym Francji w Paryżu. W 1988 r. brała udział w miesięcznym kursie dyplomatyki i paleografii łacińskiej w Bari we Włoszech. W latach 1999–2001 była uczestniczką cyklu międzynarodowych konferencji naukowych organizowanych przez Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie na temat źródeł do dziejów I Rzeczypospolitej. Od 1999 r. stale współpracuje z Wydawnictwem Miejskim w Poznaniu, przygotowując publikacje źródłowe i artykuły naukowe do „Kroniki Miasta Poznania”. Współpracuje też z Muzeum Narodowym w Poznaniu i Muzeum Początków Państwa Polskiego w Gnieźnie przy organizacji wystaw i przygotowywaniu publikacji. Wykonuje kwerendy naukowe także dla innych muzeów (np. w Malborku i Krakowie) oraz opisy katalogowe obiektów wypożyczanych na wystawy. Od 2004 r. prowadzi w Archiwum zajęcia z przedmiotu: Rozwój form kancelaryjnych w okresie średniowiecznym i nowożytnym – dla studentów historii, specjalność archiwistyka, na UAM w Poznaniu, oraz zajęcia popularyzujące zasób AP w Poznaniu i metody opracowania dokumentów i akt. Jest autorką opracowań naukowych, artykułów, publikacji źródłowych

i opisów źródeł archiwalnych, poświęconych historii Poznania i Wielkopolski. W latach 2014 i 2015 przygotowała opis archiwum i biblioteki jednoty barci czeskich, uwieńczone wpisaniem ich na listę światową UNESCO Pamięć Świata, oraz opis dokumentu z 1153 r. z zespołu Klasztor cystersów w Łeknie, uwieńczone wpisaniem go na listę krajową UNESCO Pamięć Świata. Oprócz wykonywania obowiązków służbowych również aktywnie udziela się społecznie. W uznaniu za swoją pracę została odznaczona medalem srebrnym za długoletnią służbę (2010).

Stefan Olejniczak w 1979 r. podjął studia na UAM w Poznaniu w Instytucie Bibliotekoznawstwa i Informatyki, zakończone dyplomem magistra. Od września do grudnia 1983 r. pracował w Zespole Szkół Zawodowych im. Joachima Lelewela w Poznaniu na stanowisku nauczyciela przedmiotów zawodowych. W 1984 r. odbywał przeszkolenie wojskowe w Szkole Podchorążych Rezerwy. Pracę w Archiwum Państwowym w Poznaniu rozpoczął 1 lutego 1985 r. na stanowisku dokumentalisty. Od 1998 r. zatrudniony był na stanowisku kustosa, a od 2006 r. pracuje na stanowisku starszego kustosa. W 1990 r. ukończył studia podyplomowe na UMK w Toruniu z zakresu archiwistyki. Przez pierwszych dwadzieścia lat pracy w Archiwum, w pracowni naukowej zajmował się obsługą osób korzystających z zasobu archiwalnego. W tym czasie bardzo dobrze poznał zasób Archiwum, dlatego wykonywał również kwerendy oraz współpracował z wieloma jednostkami naukowymi i muzealnymi w przygotowywaniu wydawnictw źródłowych. Zajmuje się prowadzeniem warsztatów nauki czytania dokumentów sporządzonych trudnym pismem neogotyku niemieckiego oraz prowadzeniem zaawansowanych badań genealogicznych. Ekspertyza Stefana Olejniczaka w tym zakresie została wykorzystana przy opracowaniu zestawu materiałów do nauki pisma neogotyckiego. Oprócz tego jego umiejętności w biegłym posługiwaniu się niemieckim pismem neogotyckim sprawiły, iż był osobą wiodącą w trakcie zrealizowanego przez Archiwum, w latach 2013–2015, w ramach Wieloletniego Programu Rządowego „Kultura+”, projektu indeksacji kartoteki ewidencji ludności m. Poznania. Łącznie sporządzono ponad 1,1 mln haseł osobowych. Dzięki wprowadzeniu tego rozwiązania, wielokrotnie skrócił się czas wyszukiwania konkretnych osób.

Prowadził zajęcia z przedmiotów z dziedziny szeroko rozumianej archiwistyki w Zespole Szkół Zawodowych w Szamotułach (2001–2003) oraz Wyższej Szkole Bezpieczeństwa w Poznaniu (2014–2016). Od 2006 r. realizuje kwerendy dla instytucji, przedsiębiorstw, urzędów i dla osób prywatnych z zagranicy. Oprócz obowiązków służbowych udziela się społecznie, angażując się głównie w działaniach na rzecz środowiska archiwalnego. Uczestniczy w pracach Stowarzyszenia Societas Archivi Posnaniensis (jako zastępca prze-

wodniczącego). W latach 2007–2017 był członkiem Komisji Rewizyjnej przy Zarządzie Głównym Stowarzyszenia Archiwistów Polskich. Współpracuje z Wielkopolskim Towarzystwem Genealogicznym „Gniazdo” w Gnieźnie, Ostrowskim Towarzystwem Genealogicznym w Ostrowie Wielkopolskim, a także Towarzystwem Genealogiczno-Heraldycznym w Poznaniu.

Rafał Kościański

(Opis dorobku naukowego i zawodowego opracowano na podstawie wniosków o przyznanie nagrody).